

ازدواج معنوی

شاخص‌ها، چالش‌ها، موانع و راهکارها

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

تعریف ازدواج معنوی

ازدواجی که ابعاد گوناگون آن از جمله اهداف، معیارهای همسرگزینی، شیوه‌های احراز معیارها و آداب آن بر ارزش‌های اسلامی منطبق گردد.

شاخص‌های ازدواج معنوی

اقدام به ازدواج با تکیه بر حمایت الهی

• وَ أَنْكِحُوا الْأَيَامَى مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَ
اللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ (نور، ۳۲)

چالش‌های عدم اقدام به ازدواج با تکیه بر حمایت الهی

• ترک ازدواج

- قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ تَرَكَ التَّزْوِيجَ مَخَافَةَ الْعَيْلَةِ فَقَدْ أَسَاءَ ظَنَّهُ بِاللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ - إِنْ يَكُونُوا فَقَرَاءَ يُغْنِيهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ. (الكافي ط) -
الإسلامية) ج ۵ ۳۳۱ باب أن التزويج يزيد في الرزق ص : (۳۳۰)

• ازدواج دیر هنگام

- قَالَ أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ جِبْرَيْلَ أَتَانِي عَنِ اللَّطِيفِ الْخَبِيرِ فَقَالَ إِنَّ الْأُبْكَارَ بِمَنْزِلَةِ الثَّمَرِ عَلَى الشَّجَرِ إِذَا أُدْرِكَ ثَمَرُهُ فَلَمْ يُجْتَنَى أَفْسَدَتْهُ الشَّمْسُ وَنَثَرَتْهُ الرِّيَّاحُ وَكَذَلِكَ الْأُبْكَارُ إِذَا أُدْرِكْنَ مَا يُدْرِكُ النِّسَاءَ فَلَيْسَ لَهُنَّ دَوَاءٌ إِلَّا الْبُعُولَةُ وَإِلَّا لَمْ يُؤْمَنْ عَلَيْهِنَّ الْفَسَادُ لِأَنَّهِنَّ بَشَرٌ (الكافي ط - الإسلامية) ج ۵ ۳۳۷ باب ما يستحب من تزويج النساء عند بلوغهن و تحصينهن بالأزواج ص : (۳۳۶)

- شیوع زندگی مشترک بدون ازدواج، روابط جنسی نامشروع، ارتباط و دوستی دختران و پسران در فضاهای حقیقی و مجازی، خود ارضایی، آسیب‌های روانی و...

• ناتوانی در مواجهه صحیح با مشکلات پس از ازدواج

- وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةَ إِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَإِيَّاكُمْ إِنْ قَتَلْتُمْهُمْ كَانَ خَطَأً كَبِيرًا (۳۱)

هدف گذاری والا و بلند مدت

• سعادت:

• وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ حَتَّى يُؤْمِنَ وَلِلْأُمَّةِ الْمُؤْمِنَةِ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكَةٍ وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّى يُؤْمِنُوا وَلِعَبْدٌ مُؤْمِنٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكٍ وَلَا أَعْجَبَكُمْ أُولَئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ وَاللَّهُ يَدْعُوا إِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ وَيُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ (بقره، ۲۲۱)

• آرامش

• وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ (روم، ۲۱)

چالش‌های هدف گذاری نادرست و کوتاه مدت

- نایل نشدن به مطلوب

- قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ تَزَوَّجَ امْرَأَةً لَا يَتَزَوَّجُهَا إِلَّا لِجَمَالِهَا لَمْ يَرَ فِيهَا مَا يُحِبُّ (وسایل، ج ۲۰، ص ۵۰)

- محرومیت از حمایت معنوی

- وَ مَنْ تَزَوَّجَهَا لِمَالِهَا لَا يَتَزَوَّجُهَا إِلَّا لَهُ وَ كَلَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ فَعَلَيْكُمْ بِذَاتِ الدِّينِ (وسایل، ج ۲۰، ص ۵۰)

ملاک قرار دادن معیارهای الهی در همسرگزینی

• وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ حَتَّى يُؤْمِنَنَّ وَ لَأَمَةٌ مُؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكَةٍ وَ لَوْ أَعْجَبَتْكُمْ وَ لَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّى يُؤْمِنُوا وَ لَعَبْدٌ مُّؤْمِنٌ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكٍ وَ لَوْ أَعْجَبَكُمْ أُولَئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ وَ اللَّهُ يَدْعُوا إِلَى الْجَنَّةِ وَ الْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ وَ يُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلذَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ (بقره، ۲۲۱)

چالش‌های عدم انتخاب همسر بر اساس معیارهای الهی

- **فتنه و فساد بزرگ**

- قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص - إِذَا جَاءَكُمْ مَنْ تَرْضَوْنَ خُلُقَهُ وَ دِينَهُ فَزَوِّجُوهُ إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَ فَسَادٌ كَبِيرٌ. (الكافی (ط - الإسلامية) ج ۵ ۳۴۷ باب آخر منه ص : ۳۴۷)

- **تاخیر ازدواج**

- **آسیب‌های اخلاقی و روانی**

- **آسیب‌های زندگی مشترک و...**

دقت در احراز معیارها

- بررسی جامع
- وَقَالَ صَ الِإِيمَانُ عَقْدٌ بِالْقَلْبِ وَ قَوْلٌ بِاللِّسَانِ وَ عَمَلٌ بِالْأَرْكَانِ (تحف العقول النص ۵۷ و روی عنه ص فی
قصار هذه المعانى ص : ۳۵)

چالش‌های عدم دقت در احراز معیارها

- ازدواج ناموفق
- بدگمانی به معیارهای دینی و دین

جلب رضایت خداوند در آداب ازدواج

• پرهیز از تعیین مهریه‌ی سنگین

• عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عِ شَوْمُ الْمَرْأَةِ فَكَثْرَةُ مَهْرِهَا (وسائل الشیعة ج ۲۰ ص ۵۳ باب کراهة تزویج المرأة العاقر و إن کانت حسناء ذات رحم و دین ص : ۵۳)

• حفظ جنبه‌ی قدسی ازدواج

• ازدواج یک تقدسی دارد از نظر ادیانی که حالا من می‌شناسم. ... غالباً مراسم ازدواج، یک مراسم مذهبی است؛ مسیحی‌ها آن را توی کلیسا انجام می‌دهند، یهودی‌ها آن را در کنائشان انجام می‌دهند؛ مسلمان‌ها هم اگرچه در مسجد انجام نمی‌دهند، اما اگر بتوانند، در مشاهد مشرفه، و الا در ایام متبرک دینی و عمدتاً به وسیله‌ی رجال دین، این را انجام می‌دهند. رجل دینی هم وقتی برای ازدواج نشست، مبالغی دین بیان می‌کند. بنابراین صبغه، کاملاً صبغه‌ی دینی است. ازدواج یک جنبه‌ی قدسی دارد؛ این جنبه‌ی قدسی را نباید از آن گرفت. (بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در سومین نشست اندیشه‌های راهبردی با موضوع زن و خانواده)

• پرهیز از تجمل‌گرایی در:

• برگزاری مراسم

• تشریفات ازدواج

چالش‌های برگزاری ازدواج در خارج از چارچوب الهی

- بروز آسیب‌های ناشی از:
 - مهریه‌ی سنگین (کاهش ازدواج و بالا رفتن سن ازدواج مردان، افزایش درخواست طلاق از سوی زنان و...)
 - تشریفات زائد ازدواج (گسترش روابط خارج از چارچوب ازدواج، بدهکاری‌های سنگین آغاز زندگی مشترک و...)
 - مراسم غیر منطبق بر موازین شرعی

موانع تحقق ازدواج معنوی

- فقدان تحقیقات لازم در زمینه‌های گوناگون ازدواج معنوی
- ضعف فرهنگ عمومی
- خلأهای قانونی
- عدم استفاده‌ی صحیح و هماهنگ از ظرفیت مراکز مشاوره‌ی ازدواج

راهکارهای تحقق ازدواج معنوی

در بعد پژوهش

- باید بدانیم در حوزه‌ی نظریه‌پردازی، کجا جلوئیم، کجا عقبیم. یک جاهائی واقعاً ما جلو هستیم، در یک مواردی هم واقعاً عقبیم. در همین زمینه‌ی مسئله‌ی زن، این همه منابع و تعالیم اسلامی در دسترس ماست: آیات کریمه‌ی قرآن؛ چه آیاتی که مستقیماً به این مسئله ارتباط پیدا میکند، و چه آیاتی که با کلیت خود، با عموم و اطلاق خود شامل این مورد میشود، در اختیار ماست؛ اینها را باید تئوریزه کنیم؛ به شکل نظریه‌ها و مجموعه‌های قابل تشعب، قابل استفاده و قابل استنتاج در بیاوریم و در اختیار همه بگذاریم؛ هم در اختیار خودمان برای برنامه‌ریزی، هم در اختیار مخالفین، هم در اختیار استفسارکنندگان (بیانات رهبر معظم انقلاب در سومین نشست راهبردی زن و خانواده)

- شناسایی خالهای تئوریک مرتبط با ازدواج معنوی

- نظریه‌پردازی در زمینه‌های گوناگون مربوط به ازدواج معنوی:

- اهداف ازدواج (امکان‌پذیری تحقق اهداف از طرق غیر از ازدواج،...)
- معیارهای همسرگزینی (مفهوم دقیق کفویت، تفاوت و تشابه معیارهای همسرگزینی زنان و مردان، اولویت بندی معیارها،...)
- چگونگی احراز معیارها (تبیین دقیق شیوه‌ها، تهیه‌ی آزمون‌های مرتبط، و...)

- انجام تحقیقات تجربی لازم در ارتباط با ازدواج معنوی

در بعد آموزش و فرهنگ سازی

- جهت دهی نگرش عمومی از طریق تدوین راهبردهای مربوط به **ازدواج معنوی** در نهادهای حکومتی به‌ویژه:
 - **رسانه‌ی ملی** (سریال‌ها، برنامه‌های کارشناسی، آموزش‌های مستقیم و...)
 - **وزارت آموزش و پرورش (مواد درسی: تعلیمات دینی، مدیریت خانواده و سبک زندگی، ...؛ فوق برنامه‌ها: خدمات پرورشی، کلاس‌های تقویتی و تکمیلی، ...)**
 - **وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (مواد درسی: اخلاق اسلامی، آئین زندگی، حقوق اجتماعی و سیاسی در اسلام، تنظیم خانواده...، کارگاه‌ها و دوره‌های پیش از ازدواج، آموزش‌های مراکز مشاوره پیش از ازدواج...)**
 - **وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (مواد درسی: اخلاق اسلامی، آئین زندگی، حقوق اجتماعی و سیاسی در اسلام، تنظیم خانواده...، کارگاه‌ها و دوره‌های پیش از ازدواج...)**

در بعد قانون گذاری

- **حمایت از ازدواج‌های معنوی:**
 - تشویق ازدواج‌های منطبق بر ارزش‌های دینی
 - محدود سازی حمایت از ازدواج‌های غیر منطبق بر ارزش‌های دینی (مهریه‌های سنگین و...)
- **پیشگیری از بروز مفسد اجتماعی و اخلاقی:**
 - سالم سازی فضای مجازی

در بعد مشاوره

- **سامان‌دهی مشاوره‌های پیش از ازدواج**

- احراز شرایط لازم و مناسب در مشاورین ازدواج

- مطابقت دادن شیوه و محتوای مشاوره با فرهنگ اسلامی - ایرانی

- وحدت بخشی علمی به مشاورین

- حمایت از مراکز مشاوره‌ی ازدواج با رویکرد اسلامی

- در حال حاضر سه هزار روانشناس دارای مجوز در سراسر کشور مشاوره در زمینه ازدواج ارائه می‌دهند اما آنان در این زمینه وحدت رویه ندارند؛ بنابراین ضرورت ساماندهی مشاوره قبل از ازدواج و وحدت بخشی علمی به مشاوران احساس می‌شود. به منظور ارائه مشاوره ازدواج، مشاور باید شرایط لازم و مناسب را داشته باشد، علاوه بر آن محتوای مشاوره، علمی و اعتبارسنجی شده و با فرهنگ اسلامی ایرانی منطبق باشد.

و الحمد لله ربّ العالمين
و صلى الله على سيدنا محمد و آله الطاهرين